

Crònica de la Novena Jornada de la Càtedra Pompeu Fabra

Fot: Ferran Lluell (UPF)

El passat 9 de novembre va tenir lloc, en format presencial i virtual, la Novena Jornada de la Càtedra Pompeu Fabra, organitzada per la Universitat Pompeu Fabra i l'Institut d'Estudis Catalans, que duia per títol «Afavorim la comprensió de la llengua catalana entre els estudiants internacionals». Aquesta jornada científica es proposava abordar la gestió de les llengües en el marc de la comunitat internacional de les universitats catalanes per tal de treballar actituds lingüístiques, promoure estratègies i compartir experiències, recursos i materials que permetin comprendre la llengua catalana.

La inauguració de l'acte va anar a càrrec de Laia de Nadal, rectora de la Universitat Pompeu Fabra; de Francesc Xavier Vila, secretari de Política

Lingüística de la Generalitat de Catalunya, i de M. Teresa Cabré, presidenta de l'Institut d'Estudis Catalans. En aquest primer bloc introductor, les reflexions van girar entorn del multilingüisme, de la intercomprensió, de la importància de les institucions en la promoció de la llengua i, sens dubte, de la situació sociolingüística actual del català, aspecte clau per entendre algunes problemàtiques relacionades amb el plurilingüisme a casa nostra.

Durant tota la jornada, es va defensar el paper de les universitats com a centres d'intercanvi lingüístic, que són alhora les institucions més potents de què disposem per impartir llengua i cultura catalanes. El sistema universitari català és un dels puntals de la preservació, el manteniment, la promoció

i el foment de la nostra llengua. Després que la directora de la Càtedra, Rosa Estopà, obrís la jornada i alertés els assistents d'una tendència creixent i preocupant cap al monolingüisme —amb la consegüent pèrdua de l'ús de la llengua pròpia del territori— que suposa una amenaça directa en contextos com el del món acadèmic, el Dr. Josep Capdeferro, delegat de Mobilitat Internacional de la Universitat Pompeu Fabra, va pronunciar la conferència inaugural titulada «L'hospitalitat, un repte que transcendeix la política universitària». El ponent va posar de manifest tres qüestions fonamentals per facilitar la comprensió del català a l'estudiant universitari: hospitalitat acadèmica, innovació docent i internacionalització a casa. Pel que fa a les estratègies de docèn-

cia, Capdeferro va assegurar que el model educatiu de les universitats catalanes està basat en les competències comunicatives i vinculat a l'exercici del pensament crític i reflexiu. A més, la implicació i el compromís dels estudiants en projectes socials integrats en la metodologia docent i el procés d'aprenentatge són essencials i és per això que la universitat encoratja els graduats que duguin a terme activitats de voluntariat lingüístic i de responsabilitat social durant aquesta etapa de formació.

L'endemà, divendres 10, a l'auditori de Mercè Rodoreda, al campus de la Ciutadella de la Universitat Pompeu Fabra, la Dra. Rita Franceschini, directora de la Unitat d'Estudis de Llengües de la Universitat Lliure de Bozen-Bolzano, va presentar una conferència en la qual va anar desgranant i desmentint alguns mites força arrelats sobre el multilingüisme, com ara que un parlant plurilingüe ideal domina les diverses llengües amb què es pot expressar de manera simètrica, que les ha d'haver adquirit a la primera infància o que és un traductor nat. La reflexió al voltant d'aquesta qüestió va plantejar alguns dubtes amb relació a l'aprenentatge, com per exemple que el bilingüisme retarda el desenvolupament del llenguatge en l'infant i que els bilingües tenen més facilitats cognitives, però també algunes certeses, entre les quals que els parlants bilingües molt sovint no tenen —ni han de tenir— el mateix coneixement cultural de les llengües que dominen.

L'altra conferència del dijous va ser la de la psicòloga especialitzada en l'ensenyament de català per a adults, i professora col·laboradora de la Universitat Oberta de Catalunya en el màster en Formació del Professorat, Alba Pérez Xaus, que va parlar de confiança lingüística i participació dins l'aula entre estudiants que volen aprendre català. En la seva intervenció va recordar que

l'alumne és el vertader i únic protagonista del procés d'aprenentatge, per la qual cosa és responsable de prendre la iniciativa i aprofitar totes les oportunitats que tingui al seu abast per seguir practicant la llengua fora de l'aula. Tanmateix, el docent és una figura imprescindible per a l'estudiant, ja que, si escau, li ha de proporcionar materials i recursos adequats a les seves necessitats, així com afavorir un clima de treball respectuós i segur, donar retroalimentació constructiva, promoure la participació igualitària, utilitzar la pausa reflexiva, establir un diàleg obert, implantar tècniques de participació anònima, fomentar la participació escrita, entre moltes altres estratègies. Pérez Xaus va enumerar alguns recursos que el professor pot desenvolupar a l'aula —jocs de rol i simulacions, debats i discussions, reptes i enigmes, ús de recursos multimèdia, escriptura creativa— i metodologies diverses —plantejament de reptes, raonament i planificació, ús de suports variats, recerca i comunicació, treball en xarxa amb altres institucions.

Enguany la taula rodona, moderada per Teresa Monllau, professora del Departament d'Economia de la Universitat Pompeu Fabra, va tractar sobre les diferents estratègies i experiències que el docent universitari pot impulsar a l'aula per consolidar l'ús de la llengua catalana. Hi van participar Marta de Blas; cap del Servei de Llengües i Terminologia de la Universitat Politècnica de Catalunya, María Naranjo, directora d'Idiomes de la Universitat Pompeu Fabra; Carles Plasencia, tècnic de la Secció de Dinamització del Servei de Llengües i Política Lingüística de la Universitat de València; Maria Casals, coordinadora del Pla d'Accollida de Llengua i Cultura Catalana de la Universitat de Barcelona; Martí Freixas, lector de català a la Universitat Leipzig, i Andreu Pulido, cap del Servei de Llengües Modernes de la Universitat de Girona.

Al llarg d'aquesta taula es van debatre algunes qüestions d'interès com els plans d'acollida de les universitats, valorats molt positivament, com el Tastallengües de la Universitat de València o el CATclub de la Universitat de Barcelona, i l'increment de l'oferta de cursos de llengua i cultura catalanes per a estudiants internacionals, especialment a través de cursos gratuïts de nivells inicial i bàsic o de programes com el Catalan Landing Program de la Universitat Pompeu Fabra. Totes aquestes activitats d'intercanvi lingüístic afavoreixen la integració dels estudiants i la promoció del multilingüisme entre la comunitat universitària. Van sorgir, però, dubtes sobre la manera en la qual s'incorpora el català en els acords d'aprenentatge i els plans d'estudis, però també sobre la dificultat d'atreure doctorands internacionals, la intenció dels quals és continuar desenvolupant una carrera acadèmica, i per això l'interès d'aquest perfil d'estudiant a l'hora d'aprendre català i assolir els nivells de suficiència i superior és molt alt. Finalment, es va posar en relleu la funció impecable dels lectorats que ofereix l'Institut Ramon Llull arreu del món, amb unes xifres realment esperançadores per al futur de la nostra llengua.

En conclusió, totes les intervencions de la jornada, que va aplegar més d'una seixantena d'assistents al llarg de les dues sessions, van coincidir en el fet que hi ha encara molts reptes que cal afrontar, però la difusió i la comunicació entre docents i estudiants internacionals són determinants per poder avançar i millorar en la promoció de la llengua i la cultura catalanes.

MARTÍ FREIXAS

Universitè per Stranieri di Siena
Universitat Pompeu Fabra
marti.freixasc@upf.edu